

BOOK REVIEW

PÁTROVICS Péter (szerk.): *Köszöntő kötet a 80 éves Bańczerowski Janusz professzor tiszteletére.*
Budapest: ELTE BTK Lengyel Filológiai Tanszék, 2021. 518 s.

Reviewed by *Luca Várnai-Cavaleiro**

Received: 7 July 2022 • Accepted: 1 August 2022
Published online: 23 March 2023
© 2022 The Author

Nakładem Katedry Filologii Polskiej Uniwersytetu im. Loránda Eötvösa (ELTE) w Budapeszcie ukazał się jubileuszowy tom naukowy poświęcony profesorowi doktorowi habilitowanemu Januszowi Bańczerowskiemu z okazji jubileuszu 80 urodzin Profesora. Tom ukazał się w serii *Opera Slavica Budapestinensia*.

Janusz Bańczerowski jest profesorem językoznawstwa Węgierskiej Akademii Nauk oraz profesorem emeritusem uniwersytetu ELTE. W latach 1983–2010 pełnił funkcję kierownika Katedry Filologii Polskiej w ELTE, a między 2003 i 2007 rokiem był dyrektorem Instytutu Filologii Słowiańskiej i Bałtyckiej tego uniwersytetu. W latach 2007–2009 kierował Sławistyczną Językoznawczą Szkołą Doktorską.

Szeroko zakrojona działalność językoznawcza profesora Bańczerowskiego, w ramach której zajmował się różnymi dziedzinami językoznawstwa (m. in. polsko-węgierską fonetyką kontrastywną, glottodydaktyką, metajęzykiem, semantyką, pragmatyką językoznawczą, teorią komunikacji, filozofią języka, a także problemami językowego obrazu świata), znana i uznana jest nie tylko na Węgrzech i w Polsce, ale także w całej Europie.

Artykuły naukowe zawarte w tomie poprzedza słowo wstępne oraz gratulacje w języku węgierskim i polskim redaktora tomu, profesora Pétera Pátróvicsa, obecnego kierownika Katedry Filologii Polskiej w ELTE oraz życzenia urodzinowe (również w obydwu językach) Joanny Urbańskiej, dyrektora Instytutu Polskiego w Budapeszcie, który był jednym ze sponsorów niniejszego tomu. Kolejnymi sponsorami były polskie samorządy mniejszościowe XIV i XXI dzielnicy Budapesztu.

W tomie jubileuszowym została umieszczona *Tabula gratulatoria*, zawierająca nazwiska osób, które w ten sposób uhonorowały Profesora: Éva Császári, Oleg Fedoszov, Márta Gedeon,

* Corresponding author: Department of Polish Studies, Eötvös Loránd University Budapest, Hungary. E-mail: luca.varnai@gmail.com

Tomasz Heffler, György Zoltán Józsa, Dezső Juhász, Karolina Kaczmarek, Ferenc Kiefer, Róbert Kiss Szemán, Adrienn Kocsis, Iga Julia Kolasińska, Mária Ladányi, Gábor Lagzi, Viktória Lebovics, Ágnes Lesfalvi-Csengődi, Károly Manherz, Angela Palágyi, Mladen Pavičić, Judit Reiman, Giampaolo Salvi, Larysa Stankevich, Rudolf Szentgyörgyi, Oxána Taskovics, Szilárd Tátrai, Luca Várnai-Cavaleiro, Ágnes Veszelszki, Dominika Zoltán.

W książce zamieszczono 41 artykułów, napisanych w języku węgierskim, polskim, angielskim i rosyjskim. Każdy artykuł poprzedza abstrakt, a na końcu znajduje się bibliografia. Artykuły umieszczono w porządku alfabetycznym według nazwisk autorów. Tom zawiera publikacje z dziedziny językoznawstwa, literatury, historii oraz historii kultury.

Géza Balázs omawia wrodzone struktury – nie tylko językowe, ale i inne, mentalne, związane z zachowaniem, tradycją, kulturą, badając je z różnych perspektyw. Vilmos Bárdos pisze o rzadkich literach w słownikach języka francuskiego. Attila Benő i Sándor István Nagy przedstawiają polsko-węgierskie kontakty kulturalne, skupiając się na przekładach polskich tekstów literackich wykonanych w latach 1919–2019 przez węgierskich tłumaczy literatury, żyjących w Rumunii. Artykuł kieruje specjalną uwagę na tłumaczenia wykonane przez Lajosa Áprilyego, Zoltána Jékelygo i Zoltána Franyó. Grzegorz Bubak pisze o alternatywnej historii – propagandzie komunistycznej, tworzącej nieprawdziwy wizerunek Armii Czerwonej, na przykładzie węgierskiej twórczości filmowej. Géza Csébi zajmuje się miejscem świętego Jana Nepomucena, jakie zajmuje w kulturze krajów Grupy Wyszehradzkiej. Gizella Csisztay przedstawia niektóre momenty z życia i dziedzictwa intelektualnego wybitnej polonistki, poetki i tłumacza literatury, Gracji Kerényi, uzupełniając przedstawiony obraz własnymi wspomnieniami i refleksjami. Előd Dudás omawia regionalizmy w historii ortografii języka chorwackiego. Mária Dudás analizuje językowy obraz męczyzny w węgierskiej i bułgarskiej frazeologii. Zsuzsanna Fábián przedstawia projekt *Osservatorio degli Italianismi nel Mondo*, który jest multilingwalną bazą danych, zawierającą wyrazy włoskiego pochodzenia w ośmiu językach. Autorka skupia się na zapożyczeniach włoskich w języku węgierskim i polskim.

Tibor Gerencsér przypomina o rzadko wspomnianym w ostatnich czasach rozdziale polsko-węgierskich kontaktów muzycznych, związanym z wybitnymi postaciami węgierskiej i polskiej opery: Martą Eggerth i Janem Kiepurą. Csilla Gizińska omawia węgierską recepcję jednej ze sztuk Sławomira Mrożka. Mária Gósy zajmuje się mową spontaniczną w przypadku dwóch grup wiekowych: młodzieży i osób starszych. Tematem artykułu Márii Gyöngyösi są powiązania między twórczością Aleksandra Bloka i Goethego. Júlia Hamsovszki prezentuje kulturalną konceptualizację drzew w rosyjskich pieśniach ludowych. Artykuł Agnieszki Janiec-Nyitrai poświęcony jest analizie niektórych tekstów ze zbioru *Kucając* Andrzeja Stasiuka w kontekście filozoficznej idei wiecznego powrotu. Anna Janusz-Sitarz omawia dylematy wokół adresata współczesnej literatury dziecięcej. László Jászay przedstawia myśli o sposobach i możliwościach dokonywania poprawek w języku rosyjskim, biorąc pod uwagę zmiany zachodzące w języku. Károly Kapronczay porusza tematykę zbrodni katyńskiej. Ilona Koutny pisze o językowym obrazie wyrazu *przyjaciel* w języku węgierskim. Katalin Kroó zajmuje się bohaterami Dostojewskiego, poruszając problematykę artystycznego tworzenia języka. Tibor Lesfalvi omawia rolę języka słowackiego w historii węgierskiej miejscowości Szarvas w XVIII–XIX wieku. István Lukács przeprowadza analizę porównawczą niektórych utworów trzech autorów: Ivana Cankara, Zvonko Makovića i Danilo Kiša.

Krisztina Menyhárt pisze o nazwach instrumentów muzycznych we frazeologii węgierskiej i bułgarskiej. László Kálmán Nagy przedstawia mało znaną węgierską powieść o Armii Czerwonej w Polsce: *Syberyjski garnizon* Rodiona Markovitsa. Orsolya Németh porusza temat postko-

lonializmu w polskiej literaturze faktu. Imre Pacsai i Sándor István Nagy we wspólnym artykule zajmują się niektórymi problemami etymologicznymi, opierając się m. in. na polskim materiale językowym. Péter Pátrovics dokonuje analizy językowego obrazu niektórych drzew. Omawia informacje dotyczące dębu, lipy, brzozy i wierzby. Wskazuje na niezbędność w przeprowadzaniu tego typu badań głębokiej wiedzy o mitologii, literaturze i historii danego narodu. Zsuzsanna Ráduly dokonuje charakterystyki węgierskich i polskich eponimów. Tematem artykułu Jerzego Snopka są kategorie sensualne w przekładzie z języka węgierskiego. Tomasz Stefańczyk Wiesław analizuje rzeczowniki zakończone pierwotnie na spółgłoski wargowe miękkie we współczesnej i standardowej polszczyźnie. Elżbieta Szawerdo pisze o *Naszym Polaku* w kontekście wybranych utworów Móra Jókaiego i Kálmána Mikszátha. Artykuł Krystyny Szcześniak dotyczy miejsca i symboliki dębu, co przedstawia na podstawie polskich, rosyjskich i białoruskich źródeł.

Celem artykułu Štefana Uhriňáka jest zebranie i analiza reprezentatywnych stereotypowych słowiańskich cech charakteru na podstawie treści memów prezentowanych na portalu Slavorum.org, który skupia się na międzynarodowej anglojęzycznej publiczności. Dorota Várnai omawia możliwość wpływu Bálinta Balassiego na twórczość szesnastowiecznego polskiego poety-żołnierza, Adama Czahrowskiego. István Vig w swoim artykule naświetla powiązania między łaciną i językiem chorwackim. Kazimierz Wolny-Zmorzyński omawia pojęcie *artykuł wiralowy*, które funkcjonuje wśród dziennikarzy, pracujących dla portali internetowych. Oznacza ono tekst napisany w taki sposób, by nie tylko zainteresował odbiorcę, ale wpłynął na niego, poruszył nim nawet do tego stopnia, by nie dawał spokoju i wymuszał dalsze dzielenie się zdobytą wiedzą na dany temat z innymi odbiorcami, rozprzestrzeniał się jak wirus (z ang. *viral*). András Zoltán zastanawia się, czy polski czasownik *starać się* może być bohemizmem. Mária Zsilák zajmuje się zagadnieniem gwary wschodnio-słowackiej.

Tom jubileuszowy zawiera niezwykle bogaty materiał naukowy, ukazuje szerokie spektrum polsko-węgierskich, a także szeroko pojętych słowiańsko-węgierskich badań językoznawczych, historycznoliterackich oraz kulturoznawczych. Dzięki interdyscyplinarnemu charakterowi, przedstawiony tom może zainteresować szeroki krąg czytelników.

ACKNOWLEDGMENTS AND FUNDING

Recenzja powstała przy wsparciu Fundacji im. Wacława Felczaka.

Open Access. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited, a link to the CC License is provided, and changes – if any – are indicated. (SID_1)

